Подрез-Ряполова Ірина

кандидат юридичних наук, завідувач

наукового відділу правового забезпечення інноваційної діяльності

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID 0000-0002-8802-1441

ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У тезах досліджені окремі правові аспекти забезпечення сталого розвитку енергетичної системи України в сучасних умовах. Розглянуті положення чинного законодавства та документів стратегічного планування щодо забезпечення цілей сталого енергетичного розвитку. Визначено, що питання забезпечення сталого розвитку сфери енергетики та енергоефективності наразі потребують підвищеної уваги в тому числі у контексті вдосконалення норм чинного законодавства та оновлення програм стимулювання впровадження енергоефективних заходів з врахуванням основних чинників впливу на первинне споживання енергії.

Ключові слова: воєнний стан, енергетична система, правове забезпечення, сталий розвиток, стратегічне планування.

Podrez-Riapolova Iryna

Ph.D, acting Head of the scientific Department of legal support of innovative activity of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

STRATEGIC PLANNING OF ENERGY SECURITY DEVELOPMENT: SOME INNOVATIVE ASPECTS

Abstract. The theses examine certain legal aspects of ensuring sustainable development of the energy system of Ukraine in modern conditions. The provisions of current legislation and strategic planning documents on ensuring the goals of sustainable energy development are considered. It is determined that the issues of ensuring sustainable development of the energy sector and energy efficiency currently require increased attention, including in the context of improving the norms of

current legislation and updating programs to stimulate the implementation of energy-efficient measures, taking into account the main factors influencing primary energy consumption.

Keywords: martial law, energy system, legal support, sustainable development, strategic planning.

У контексті сталого розвитку правове регулювання енергетичних правовідносин повинно стати дієвим інструментом для подолання актуальних викликів і формування стійкої, незалежної та екологічно безпечної енергетичної системи України, лише за умови комплексного підходу до оновлення законодавства можливо забезпечити гармонійний розвиток енергетичного сектору, що відповідатиме сучасним вимогам [1, с. 112]. Тому в умовах тривання воєнного стану надзвичайно актуальним постає питання забезпечення сталого розвитку енергетичної системи, в тому числі шляхом вдосконалення чинного законодавства у цій сфері.

У контексті повоєнного відновлення України досягнення цілей сталого розвитку, зокрема шляхом реформування енергетичного сектору, який вже наочно продемонстрував свою важливість для забезпечення національної безпеки, стане ключовим маркером готовності країни доєднатись до Європейського простору [2, с. 135].

Стратегія енергетичної безпеки, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 907-р [3] визначає що енергетична безпека нерозривно пов’язана з успішністю європейської інтеграції, синхронізацією енергетичних систем і ринків з європейськими та сталим розвитком сектору. Разом із цим зазначеним документом стратегічного планування регламентовані загрози енергетичній безпеці національного рівня, зокрема сталому розвитку паливно-енергетичного комплексу та зазначено, що незадовільний технічний стан паливно-енергетичного комплексу, низький рівень енергоефективності формує виклики перед Україною, пов’язані із спроможністю виконувати міжнародні зобов’язання та адаптуватися до відповідних ініціатив ЄС. Тому слід акцентувати увагу на важливості питань енергоефективності.

Закон України «Про енергетичну ефективність» від 21.10.2021 № 1818-IX (у редакції від 01.01.2025) [4] регулює відносини, що виникають у сфері

забезпечення енергетичної ефективності, та спрямований на посилення енергетичної безпеки, скорочення енергетичної бідності, сталий економічний розвиток, збереження первинної енергії та скорочення викидів парникових газів. Відповідно до частини 1 статті 3 зазначеного закону державна політика у сфері забезпечення енергетичної ефективності є невід'ємною частиною політики у сферах енергетики, економіки, сталого розвитку та охорони навколишнього природного середовища. Основою планування у сфері енергоефективності є державна політика у сфері забезпечення енергетичної ефективності, яка спрямована на досягнення національної цілі з енергоефективності, що встановлюється в Національному плані дій з енергоефективності [5] та Національному плані з енергетики та клімату [6].

Окремо слід визначити спрямованість певних документів стратегічного планування на забезпечення цілей сталого енергетичного розвитку та досягнення національної цілі з енергоефективності. Так, пунктами 18 та 22 ст. 1 Закону України «Про енергетичну ефективність» встановлені загальні вимоги до документів стратегічного планування, що мають вирішальне значення для забезпечення цілей сталого енергетичного розвитку відповідних територій, зазначеними документами є: місцевий енергетичний план (документ стратегічного планування, що затверджується органом місцевого самоврядування, який визначає на місцевому рівні довгострокові цілі сталого енергетичного розвитку певної території та об'єктів у межах такої території і містить обґрунтовані заходи, спрямовані на їх досягнення, з урахуванням національних цілей, з енергоефективності, скорочення викидів парникових газів, розвитку відновлюваних джерел енергії та інших цілей, які пов'язані з використанням енергії) та план дій сталого енергетичного розвитку та клімату (документ стратегічного планування, що може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування і визначає довгострокові цілі сталого енергетичного розвитку територіальної громади та економічно обґрунтовані заходи, спрямовані на досягнення національної цілі з енергоефективності). Водночас на рівні зазначеного нормативно-правового акту повинні бути

конкретизовані вимоги до порядку складання та змісту вищевказаних документів стратегічного планування.

Отже, питання забезпечення сталого розвитку сфери енергетики та енергоефективності наразі потребують підвищеної уваги в тому числі у контексті вдосконалення норм чинного законодавства та оновлення програм стимулювання впровадження енергоефективних заходів з врахуванням основних чинників впливу на первинне споживання енергії, якими є: економічно обґрунтований потенціал з енергоефективності; зміни щодо валового внутрішнього продукту та щодо експорту та імпорту енергії; стан та розвиток сфер енергетики, технологій поглинання та зберігання вуглецю тощо.

Перспективами подальших наукових пошуків є дослідження питань правового забезпечення інноваційної діяльності у сфері енергетики в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грачук В. С. Правове регулювання енергетичних правовідносин в Україні в контексті сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету.* Серія Право. Випуск 86: частина 3. 2024. С. 107–113. URL: http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320651/311243. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.16.

2. Буряченко А., Славкова А. Реформування енергетичного сектору України для забезпечення сталого розвитку. *Scientific journal «Modeling the development of the economic systems».* URL: file:///C:/Users/New/Downloads/MDES-2023-N4+(10)+130-137.pdf. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-17.

3. Стратегія енергетичної безпеки: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 907-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/907-2021-%25D1%2580#top.

4. Про енергетичну ефективність: Закон України від 21.10.2021 № 1818-IX (у редакції від 01.01.2025). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text.

5. Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1803-р (у редакції від 06.10.2023). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1803-2021-%D1%80#Text.

6. Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року: схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 р. № 587-р. URL: https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df.

REFERENCES:

1. Hrachuk, V. S. (2024). Legal regulation of energy legal relations in Ukraine in the context of sustainable development *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Ser. Pravo*, 86(3), 107–113. http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320651/311243 https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.16 [in Ukrainian].

2. Buriachenko, A., & Slavkova, A. (2023). Reforming Ukraine's energy sector to ensure sustainable development *Modeling the Development of Economic Systems*. https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-17 [in Ukrainian].

3. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, August 4). *Energy security strategy* (Resolution No. 907-r). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/907-2021-%25D1%2580#top [in Ukrainian]

4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021, October 21). *On energy efficiency* (Law No. 1818-IX; as amended January 1, 2025). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text [in Ukrainian]

5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, December 29). *National action plan on energy efficiency for the period up to 2030* (Resolution No. 1803-r; amended October 6, 2023). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1803-2021-%D1%80#Text [in Ukrainian]

6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, June 25). *National plan for energy and climate for the period up to 2030* (Resolution No. 587-r). Retrieved from https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df [in Ukrainian]